

Helsingfors/Mariehamn 2.2.2015**Nr 4/15****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
23.1.2015, nr 13/2015.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag, antagen av lagtinget 23.1.2015.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Genom landskapslagen görs rikets lag om allmänt bostadsbidrag (FFS 938/2014, nedan rikslagen) med vissa avvikelser tillämplig i landskapet. Ändringar av rikslagen ska tillämpas på Åland från det att ändringarna träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i landskapslagen. De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen sköts av social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten ska på Åland skötas av landskapsregeringen. I landskapslagen ingår ett bemyndigande för landskapsregeringen att enligt 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Postadress:Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN**Telefon:**

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

Syftet med bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna för hushåll. Landskapslagen gäller härvid socialvård, som utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen. Landskapslagen berör även landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen. Självstyrelselagen utgår från att den som har lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten även har kostnadsansvaret. I enlighet härmed stadgas i landskapslagen att bostadsbidrag betalas ur landskapets medel för den som har rätt till bostadsbidrag och är bosatt på Åland. Likaså betalas kostnaderna som verkställigheten av lagen medför ur landskapets medel.

Rätten till social trygghet regleras i grundlagen. Enligt 19 § i grundlagen har alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Det allmänna skall också främja vars och ens rätt till bostad och möjligheter att själv ordna sitt boende. Jämlikt självstyrelselagens 27 § 1 punkt utgör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag riksbehörighet. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning inkräktar de i landskapslagen intagna avvikelserna från rikslagen inte på nämnda grundlagsbestämmelser.

I rikslagen ingår bestämmelser om återkrav av bostadsbidrag, preskription och utmätningförbud vilka angelägenheter - helt eller delvis - är att hänföra till området för rättskipning, vilket utgör riksbehörighet enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen.

Eftersom bestämmelserna i rikslagen förbjuder anförande av besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, innebär bestämmelsen i landskapslagens 4 § om att besvär över landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i rikslagen en processuell motstridighet och begränsar samtidigt den i 21 § i grundlagen och 25 § i självstyrelselagen garanterade rätten till domstolsprövning av landskapsregeringens beslut. Bestämmelsen i 4 § utgör således en behörighetsöverskridning.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet tillkommer riket enligt 27 § 3 punkten i självstyrelselagen.

Till den del blankettlagen berör områden som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Rikslagens 7 kap. reglerar erhållande och utlämnande av uppgifter. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att regleringen av personregister är ett rättsområde som inte finns angivet i

självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om personregister bör därför bedömas utgående från de rättsområden landskapslagen kan beröra. Regleringen av personuppgifter berör även det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet. Nämnda lagrum förutsätter att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Landskapslagen berör således de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Till den del bestämmelserna om erhållande och utlämnande av personuppgifter i rikslagen kan anses beröra det i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet kan de med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas. Detta gäller även i fråga om rätten att erhålla uppgifter från statliga myndigheter och att utlämna uppgifter till dem.

Rikslagens 51 § reglerar indexbindning. I landskapets behörighet gällande socialvård ingår även att besluta om indexjusteringar av stödbelopp.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande från den föreskrivna lagstiftningskontrollen, vilket undantagsförfarande förutsätter särskilda skäl. Med beaktande av det som härom framförs i landskapslagens förarbeten och landskapsregeringens förslag till första tillägg till budgeten för landskapet Åland för år 2015 konstaterar Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför bestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet, förutom beträffande dess 4 §. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft. Tillämpningen av bestämmelsen i landskapslagens 3 § att hänvisningen i rikslagens 15 § 12 punkt till familjevårdarlagen (FFS 312/1992) ska avse landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av familjevårdarlagen förutsätter att även sistnämnda landskapslag, över vilken Ålandsdelegationen denna dag avgivit utlåtande, träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare